

Adam Redzik

Polski Mozart

Palestra 51/3-4(579-580), 145-146

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

gentnego, chociaż pisanie wyłącznie rzeczy inteligentnych może przyprawić o ból głowy. Zresztą ten tekst pełen jest rzeczy mądrych i uczonych”...

Nota o Autorce

Katarzyna Naliwajek-Mazurek, muzykolog; przygotowuje pracę doktorską poświęconą twórczości Konstantego Regameya na UW. Współpracowała z pismami „Studio”, „Canor”, „Ruch Muzyczny” oraz z II Programem Polskiego Radia. Opublikowała artykuły dotyczące twórczości Pawła Szymańskiego („Muzyka” i „Przegląd Muzykologiczny”). Zainteresowania jej koncentrują się przede wszystkim na muzyce XX w. i muzyce nowej.

akapit brzmi zaś następująco: „No i teraz brak już miejsca na coś bardziej inteligentnego, chociaż pisanie wyłącznie rzeczy inteligentnych może przyprawić o ból głowy. Zresztą mój list pełen jest rzeczy mądrych i uczonych. Jeśli go już przeczytałaś, to musisz to przyznać, a jeśli nie przeczytałaś, proszę, żebyś to wnet uczyniła. Będziesz miała z tego spory pożytek i już po przeczytaniu kilku wierszy uronisz gorzkie łzy”.

Adam Redzik

Polski Mozart

Dnia 5 grudnia 1791 r. zmarł w Wiedniu Wolfgang Amadeusz Mozart – geniusz, o którego muzyce Alfred Einstein¹ napisał, że jest w niej „pierwiastek boski”. Nieco ponad cztery miesiące wcześniej, 26 lipca 1791 r., przyszedł na świat jego najmłodszy syn. Na chrzcie nadano mu imiona Franz Xaver Wolfgang. Niemal od dzieciństwa posługiwał się on jednak imionami swojego sławnego ojca. Do historii przeszedł jako Wolfgang Amadeusz junior, lub „lwowski Mozart”. Wynikało to stąd, że ogromna część życia tego jednego z dwóch synów wielkiego Mozarta upłynęła we Lwowie (drugi syn, Karol Tomasz, żył w Mediolanie). Tam komponował, koncertował i organizował życie muzyczne.

Występy muzyczne młody Mozart rozpoczął w wieku lat pięciu, odgrywając w Pradze arię „Papagena” z opery ojca „Czarodziejski flet”. Następnie pobierał nauki u znanych wiedeńskich muzyków, jak: Sigismund Naukonn, Johann Andreas Streicher, Georg Joseph, Johann Georg Albrechtsberger, Antonio Salieri i Johann Nepomuk Hummel. Nad całością edukacji czuwała matka Konstancja oraz sławny Joseph Haydn z baronem Gotfrydem van Swieten – założycielem Towarzystwa Muzycznego w Wiedniu. W 1804 r. Wolfgang Amadeusz junior wystąpił po raz pierwszy jako pianista na scenie teatru wiedeńskiego.

¹ Alfred Einstein (1880–1952) wybitny muzykolog niemiecko-amerykański.

Cztery lata później, mając zaledwie 17 lat przyjechał na dawne ziemie Polski do podlwowskiego majątku Podkamień hrabiego Wiktora Ignacego Baworowskiego w celu objęcia obowiązków nauczyciela muzyki dla dzieci. Przez kolejnych niemal trzydzieści lat, z przerwami, życie jego koncentrowało się wokół Lwowa. Po roku zrezygnował z posady u hrabiego Baworowskiego, przede wszystkim z powodu nudy, i przeniósł się do Lwowa zamierzając prowadzić życie niezależnego artysty utrzymującego się z koncertów i komponowania. Po niedługim czasie, w 1810 r., został na powrót nauczycielem muzyki w domu szambelana cesarskiego Janiszewskiego. Rok później porzucił posadę i na krótko wyjechał. Niebawem powrócił, rozwijając w stolicy Galicji ożywioną działalność koncertową. Miał już wówczas na koncie wiele dzieł autorskich, w tym *II Koncert Fortepianowy*. Wśród skomponowanych utworów znalazły się wkrótce jedna symfonia, 12 polonezów na fortepian i 30 pieśni inspirowanych często folklorem Galicji. Dymitr Kolbin pisał, że kompozycje „lwowskiego Mozarta” są przykładem muzyki wczesnego romantyzmu i salonowego „brillant”.

W grudniu 1818 r. Mozart odbył we Lwowie pożegnalny koncert, po czym na cztery lata opuścił miasto, udając się w wielką podróż koncertową po Europie. Rozpoczął ją od Królestwa Polskiego, koncertując w Lublinie, a w maju i czerwcu 1819 r. w Warszawie, uświetniając m.in. obchody rocznicy ogłoszenia Królestwa Polskiego (organizatorem jego koncertów był późniejszy nauczyciel Fryderyka Chopina – Józef Elsner). Z Warszawy udał się do Gdańska, a następnie do Prus, Czech i na południe do miast włoskich, a potem szwajcarskich, skąd przez Pragę przybył do rodzinnego Wiednia (rękopis dziennika z podróży znajduje się Bibliotece Kongresu USA). Po kilkumiesięcznym pobycie w Wiedniu, w październiku 1822 r. powrócił do Lwowa, gdzie spędził kolejnych 14 lat. Poświęcił się wówczas organizacji życia muzycznego. W 1826 r. założył pierwsze we Lwowie towarzystwo muzyczne – Towarzystwo Cecylikańskie, zajmujące się przede wszystkim popularyzacją sztuki wokalne. Przy Towarzystwie utworzył chór, którym drygował w latach 1834–1838.

Lwów opuścił w czerwcu 1838 r., przenosząc się do Wiednia. Ostatnimi laty mało jednak udzielał się publicznie. Tylko sporadycznie koncertował. Zimą 1843/44 poważnie zachorował. Wkrótce w celu podleczenia udał się do słynnego uzdrowiska w Karlsbadzie, gdzie w 29 lipca 1844 r. zmarł w wieku lat 53.

Literatura

A. Einstein, *Mozart, człowiek i dzieło*, wyd. 2, Kraków 1983; D. Kolbin, *Syn Mozarta we Lwowie*, „Ruch Muzyczny”, nr 19 z 22 września 1991, s. 6; K. R. Prokop, *Lwowski Mozart*, „Cracovia Leopoliensis”, nr 4 (1998); Л. Кияновська, *Франц Ксавер Вольфганг Моцарт і Львів*, „Незалежний культурологічний часопис «Ї»”, nr 29/2003 – Геній Місця. Leopoli. Львів. Lemberg. Lwów”.